

หลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลกิจการสื่อสารของประเทศไทย

จัดทำโดย

พลอากาศโท ดร.ธนพันธุ์ หรัยเจริญ

รหัส ๖๗๑๒๑๔

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร

“หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ ๑๒

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทคัดย่อ

การศึกษาหลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลกิจการสื่อสารของประเทศไทย เป็นเรื่องที่ทำนายในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และรวมไปถึงการกำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวข้องเทคโนโลยีด้วย เอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักนิติธรรมในการกำกับดูแลกิจการสื่อสารของประเทศไทย ซึ่งเป็นกิจการที่อยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีและเป็นบทบาทหน้าที่ของกรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ผลการศึกษาของเอกสารวิชาการฉบับนี้ แสดงให้เห็นว่าการกำกับดูแลกิจการสื่อสารของประเทศไทยในปัจจุบันใช้หลักนิติธรรมหรือการกำกับดูแลด้วยกฎหมาย (Rule of Law) แล้วมีการกำกับดูแลโดยมนุษย์หรือรัฐ ดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา บัญญัติของรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.๒๕๔๐ ปี พ.ศ.๒๕๕๐ และปี พ.ศ.๒๕๖๐ ได้กำหนดให้มีองค์กรอิสระในการปฏิบัติหน้าที่และบริหารงานในรูปแบบกลุ่ม มาทำหน้าที่บริหารจัดการคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ประกอบการทุกรายอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันในการกำกับดูแลและมีการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม (Free & Fair) อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลด้วยกฎหมายอาจมีช่องว่างหรือความท้าทายบางประการ เนื่องจากเทคโนโลยีด้านนี้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด (Exponential Technology) ทำให้เกิด Digital Disruption (การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลกระทบจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล) ดังนั้นการกำกับดูแลด้วยกฎหมายที่มีอยู่ อาจจะไม่เท่าทันหรือครอบคลุมกับเทคโนโลยีที่ใช้ในปัจจุบัน ทำให้การกำกับดูแลกิจการสื่อสารในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่ควบคุมหรือกำกับได้ยาก เนื่องจากในบางกรณีไม่มีฐานกฎหมายรองรับส่งผลให้ กสทช. ไม่สามารถกำกับดูแลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนได้อย่างสูงสุด เนื่องจากเกิดปัญหาในการตีความข้อกฎหมายและการใช้หลักนิติธรรมในการกำกับดูแล

ข้อเสนอแนะ คือ กสทช. ต้องมีการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยไม่จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป เน้นการกำกับดูแลแบบส่งเสริม (Promoter) และสร้างความร่วมมือกับผู้ให้บริการเพื่อลดภาระต้นทุนและลดเงื่อนไขการกำกับดูแลที่เป็นข้อจำกัดของผู้ประกอบกิจการ **ท้ายที่สุดกรมการ กสทช.** รายบุคคลต้องยึดหลักนิติธรรมในการบริหารจัดการองค์กร แต่ไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลที่มากเกินไป ที่สร้างบรรยากาศแห่งความกลัวและปิดกั้นเทคโนโลยีจนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากิจการสื่อสาร อันจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการ หน่วยงานของรัฐ และประชาชน รวมทั้งสร้างสมดุลด้านผลประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกส่วนในสังคมและประเทศชาติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง

คำสำคัญ หลักนิติธรรม กสทช. กำกับดูแลกิจการสื่อสาร เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลง ประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	
บทนำ	๑
หลักนิติธรรม (The Rule of Law)	๒
ความเป็นมาของหลักนิติธรรม	
หลักนิติธรรมในประเทศไทย	
กิจการสื่อสารในประเทศไทย	๔
หลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลกิจการสื่อสารในประเทศไทย	๕
ข้อเสนอแนะ	๘
บรรณานุกรม	๑๕

หลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลกิจการสื่อสารของประเทศไทย

บทนำ

วิวัฒนาการด้านการกำกับดูแลการสื่อสารของประเทศไทย มีการเปลี่ยนผ่านและปฏิรูปมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจาก พ.ศ. ๒๔๒๖ มีการนำเทคโนโลยีระบบโทรคมนาคม “โทรเลข” มาใช้ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีโทรคมนาคมที่ทันสมัย และรวดเร็วที่สุดในยุคนั้นและมีกรมไปรษณีย์และโทรเลขเป็นผู้ดำเนินการแต่เพียงผู้เดียว มีฐานอำนาจการดำเนินงานโดยใช้พระราชบัญญัติวิทยุโทรเลข พ.ศ. ๒๔๕๗ ที่กำหนดให้กรมไปรษณีย์โทรเลขมีอำนาจหน้าที่ตั้งเครื่องและใช้วิทยุโทรเลข วิทยุโทรศัพท์ รวมทั้งอนุญาตให้ประชาชนใช้วิทยุโทรเลขได้ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นยุคที่รัฐผูกขาดการดำเนินการกิจการสื่อสาร โดยไม่ต้องมีการกำกับดูแลต่อมาเมื่อมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีโทรคมนาคมการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ต้องมีการใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมากและต้องเป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล รัฐจึงไม่สามารถลงทุนได้แต่เพียงผู้เดียวมีการส่งเสริมให้เอกชนมาร่วมทุน ด้วยการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ (Liberalization) ทำให้เกิดสัญญาสัมปทาน (Concession Contract) หรือการที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำกิจการสื่อสารอันเป็นบริการสาธารณะภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่รัฐกำหนดซึ่งเป็นการที่เอกชนเข้ามาดำเนินธุรกิจและหารายได้ โดยรัฐยังคงสถานะเป็นเจ้าของและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการตามสัญญาสัมปทาน ต่อมาในช่วงต้น พ.ศ. ๒๕๔๐ การสื่อสารของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคของการกำกับดูแล โดยเปลี่ยนจากสัญญาสัมปทานเป็นการแข่งขันโดยเสรีในระบบใบอนุญาตซึ่งเป็นแนวทางสากลที่ใช้ในนานาประเทศ ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่บัญญัติให้ “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ” และ “ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม” ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ตามที่กฎหมายบัญญัติขึ้นซึ่งเป็นต้นกำเนิดของ กสทช.

หลักนิติธรรม (The Rule of Law)

ความเป็นมาของหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรมหรือหลักการปกครองโดยกฎหมายเป็นแนวคิดที่มีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณเพลโต (Plato 429 - 348 B.C.)^๑ นักปราชญ์ชาวกรีกเสนอว่าการปกครองที่ดีที่สุดคือการปกครองโดยราชาปราชญ์ (Philosopher King) ซึ่งเป็นทั้งคนเก่งและคนดีมีคุณธรรมปกครองบ้านเมืองด้วยความถูกต้องชอบธรรมแต่สุดท้ายแล้วเพลโตก็ไม่สามารถหาคนที่สมบูรณ์แบบพอที่จะเป็นราชาปราชญ์ได้ในบั้นปลายชีวิตเพลโตจึงหันมาให้ความสำคัญกับ“กฎหมาย” โดยเสนอว่ากฎหมายเป็นสิ่งสูงสุดและการปกครองจะต้องดำเนินตามกฎหมาย หากสังคมสามารถสร้างระบบกฎหมายที่ดีและเป็นธรรมขึ้นมาให้คนประพฤติปฏิบัติตามได้แม้แต่ความชั่วก็ยิ่งอาจจะมีทางทำความดีขึ้นมาได้เช่นกัน

ในประเทศอังกฤษมีหลักการพื้นฐานในระบบกฎหมายที่ James Harrington กล่าวในหนังสือ The Commonwealth of Oceana^๒ ว่ามนุษย์ไม่ควรถูกปกครองโดยมนุษย์ แต่ควรถูกปกครองโดยกฎหมาย โดยรัฐต้องปกครองด้วยกฎหมายที่ทุกคนในสังคมร่วมกันจัดทำขึ้นและไม่มีใครถูกปกครองโดยผู้อื่น เว้นแต่ด้วยกฎหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ต่อมาได้มีตำรามาตรฐานของนักกฎหมายรัฐธรรมนูญอังกฤษ Albert Venn Dicey^๓ อธิบายเนื้อหาสาระสำคัญของหลักนิติธรรมว่ามีความหมายดังนี้ คือ

๑. หลักนิติธรรมให้ความสำคัญกับการปกครองภายใต้กฎหมาย ซึ่งตรงกันข้ามกับการปกครองโดยใช้อำนาจตามอำเภอใจ ฉะนั้นหลักนิติธรรมจึงไม่ครอบคลุมถึง (๑) การใช้อำนาจตามอำเภอใจ (๒) พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ และ (๓) การใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวางของเจ้าหน้าที่รัฐ ดังนั้นชาวอังกฤษจะถูกปกครองก็เฉพาะแต่โดยกฎหมาย (Rule by law alone) ตลอดจนไม่มีบุคคลใดอาจถูกลงโทษเว้นแต่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย

๒. หลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the law) กล่าวคือทุกคนชั้นต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของแผ่นดิน ซึ่งศาลยุติธรรมเป็นผู้ปรับใช้อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ยังปฏิเสธการจัดตั้งองค์กรพิเศษขึ้นมาเพื่อพิจารณาข้อพิพาทเนื่องจากเชื่อว่าเป็นการมอบอภิสิทธิ์ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งแตกต่างจากใน

^๑Plato, The Law (Trans. T.J. Saunders, Penquin Classics, 1975) อ้างใน ดร.ดิสรวิทย์โรทัย, หลักนิติธรรมในนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดีสำนักพระราชวัง [Online], Available: https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=8773[มิถุนายน,๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

^๒James Harrington , The Commonwealth of Oceanaอ้างในนายอดิเทพ อูยยะพัฒน์, หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online], Available : https://occ_th.constitutionalcourt.or.th/article_detail/หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [มิถุนายน,๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

^๓Albert Venn Dicey, Introduction to the Study of the Law of Constitution,1885, London: Macmillan, 1959, p.187-203.

ระบบกฎหมายอังกฤษซึ่งบุคคลทุกคนคนต่างต้องอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาลยุติธรรมเสมอกัน เจ้าหน้าที่รัฐจึงไม่อาจกล่าวอ้าง “เหตุผลแห่งรัฐ” (Raisond’ états) มาละเมิดสิทธิของประชาชนได้

๓. กฎหมายรัฐธรรมนูญอังกฤษ (The law of the constitution) เป็นผลพวงมาจากคำพิพากษาของศาล ที่พิจารณาตัดสินคดีเกี่ยวกับสิทธิของบุคคล อันเป็นกระบวนการเยียวยาตามกฎหมายเอกชน (The ordinary remedies of private law) ช่วยประกันสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนได้ดีกว่ารัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร (A constitutional code) ซึ่งอาจถูกยกเลิกเพิกถอนได้ตามความประสงค์ของผู้มีอำนาจโดยเพียงอาศัย “รอยขีดปากกา” (With the stroke of a pen)

สำหรับประเทศเยอรมันมีหลักการที่เรียกว่า “หลักนิติรัฐ” (Legal State) ซึ่งหมายถึงการบริหารปกครองรัฐด้วย “กฎหมาย” ไม่ใช่การปกครองโดยอำเภอใจของผู้ใช้อำนาจหรือ “ผู้ปกครอง” มีหลักการคือยึดถือกฎหมายเป็นสำคัญสำหรับกรณีที่เป็นช่องว่างของกฎหมาย หรือไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ให้ยึดหลักกฎหมายมหาชน⁴ ที่ว่า “ถ้าไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ฝ่ายปกครองจะกระทำมิได้” ซึ่งแตกต่างและตรงข้ามกับหลักกฎหมายแพ่งที่ว่า “เมื่อไม่มีกฎหมายห้ามไว้ เอกชนจะกระทำอย่างไรก็ได้” ดังนั้น จึงมีกลไกการควบคุมและตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเป็นหลักประกันให้กับประชาชน เช่น ศาลหรือองค์กรอิสระที่อาจเพิกถอนกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองได้ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐใช้ดุลพินิจโดยมิชอบซึ่งโดยสรุปก็มีความหมายโดยนัยเดียวกันกับ “หลักนิติธรรม” หรือ Rule of Law ซึ่งถือกฎหมายเป็นใหญ่ในการบริหารจัดการรัฐ ที่มีประเทศอังกฤษเป็นแม่แบบนั่นเอง

---

⁴บรรพชาญ จงเจริญประเสริฐ, ความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิติธรรมและนิติรัฐ [Online],

Available:<https://safe.menlosecurity.com/doc/docview/viewer/docNAFBD5F140A0562ca6c0c11267cdc0a1c522ddd8afa8b3a94607500b7345e41fdb07323c1bd2> [มิถุนายน ๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

หลักนิติธรรมในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีการให้คำจำกัดความ คำว่า หลักนิติธรรม หรือ Rule of Law ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔^๕ หมายถึง “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน”

ดร.กิตติพงษ์กิตยารักษ์^๖ ให้คำจำกัดความ “หลักนิติธรรม” หมายถึงหลักการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการบริหารบ้านเมืองที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยโดยสังคมที่ยึดหลักนิติธรรมคือสังคมที่ปกครองโดยหลักกฎหมายหรือสังคมที่มีกฎหมายเป็นใหญ่ซึ่งแตกต่างจากระบอบอัตตาธิปไตยที่ทุกอย่างเป็นไปตามใจของผู้มีอำนาจหรือนาธิปไตยหลักนิติธรรมจึงมีความหมายเป็น ๒ นัยกล่าวคือกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติประชาชนในสังคมไม่ว่าร่ำรวยหรือยากจนจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเดียวกันอย่างเสมอภาค

นอกจากนั้น สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย หรือ Thailand Institute of Justice (TIJ) ให้คำจำกัดความ หลักนิติธรรม ตามชื่อย่อของ TIJ ดังนี้

๑. “T” คือ “Transparency” หรือหลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้
๒. “I” คือ “Integrity” หรือหลักความซื่อตรงต่อตนเองและสังคม ทำงานด้วยความเป็นอิสระ และเป็นกลาง
๓. “J” คือ “Justice” หรือหลักความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดความเสมอภาค และยุติธรรม

กิจการสื่อสารในประเทศไทย

กิจการสื่อสารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทคโนโลยีและสถานการณ์ของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ฉับไว และทันต่อเหตุการณ์ย่อมมีความสำคัญมากเป็นพิเศษ^๗ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญถึงการดำเนินงานด้านการสื่อสารของประเทศกันอย่างรอบคอบมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยงานวิชาการด้านเทคโนโลยีให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของบ้านเมือง เพื่อพัฒนากิจการสื่อสารของชาติได้อย่างเต็มที่ และสามารถอำนวยความสะดวกแก่การสร้างเสริมเศรษฐกิจ สังคม และเสถียรภาพของประเทศได้อย่างสมบูรณ์แท้จริง

^๕พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. (๒๕๕๖). พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน

^๖ประสพโชค อยู่สำราญ,หลักนิติธรรมกับวัฒนธรรมองค์กร [Online],

Available:<https://safe.menlosecurity.com/doc/docview/viewer/docNAFBD5F140A050f4f6c24fb7571176afdc95957cfaba7482ff46aa5f341dcf89b7274f5c5aa10> [มิถุนายน ๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

^๗www.dmc.tv/วันสื่อสารแห่งชาติ [Online], Available:https://www.dmc.tv/pages/top_of_week/วันสื่อสารแห่งชาติ.html [มิถุนายน ๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

การสื่อสารในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนา "กรมไปรษณีย์และกรมโทรเลข" ขึ้นมีอำนาจหน้าที่ในการตั้งเครื่องและใช้วิทยุโทรเลข วิทยุโทรศัพท์ รวมทั้งอนุญาตให้ประชาชนใช้วิทยุโทรเลขได้และเวลาต่อมาได้มีการขยายบริการไปรษณีย์และโทรเลขไปทั่วประเทศ ทำหน้าที่ดำเนินการสื่อสารทั้งภายในและต่างประเทศทั่วโลก เมื่อมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารมากยิ่งขึ้น การสื่อสารของประเทศจึงมีการผนวกรวมงานการสื่อสารประเภทต่างๆไว้ อาทิเช่น มีการนำรถไฟและเครื่องบินมาสนับสนุนกิจการไปรษณีย์ ทำให้กรมไปรษณีย์โทรเลขถือเป็นหน่วยงานราชการแห่งแรกในประเทศ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานสาธารณะที่สำคัญยิ่งของประเทศ ทั้งงานด้านกิจการโทรคมนาคม กิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุการบิน และกิจการโทรศัพท์

กิจการสื่อสารของประเทศไทยได้พัฒนาและเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารขึ้น เช่น องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ และบริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นต้น จนช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีโทรคมนาคมทั่วโลก ผู้ให้บริการโทรคมนาคมภาครัฐจำนวนมากถูกแปรรูปเป็นภาคเอกชน มีการส่งเสริมให้มีการแข่งขันและนโยบายผ่อนคลายการกำกับดูแลในกิจการโทรคมนาคมอย่างกว้างขวางทั่วโลก มีการใช้กลไกตลาดกับการให้บริการโทรคมนาคมทำให้เอกชนเริ่มดำเนินกิจการด้านการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งปัจจุบันสืบเนื่องจากมาตรา ๔๐ แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ให้มีองค์กรอิสระที่ปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ เข้ามาทำหน้าที่บริหารทรัพยากรคลื่นความถี่วิทยุ ซึ่งถือเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์ของสาธารณะและกำกับดูแลให้เกิดการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรมอย่างแท้จริง และเกิดพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๓ ขึ้น ซึ่งตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญฯ ฉบับดังกล่าว ส่งผลให้มีการประกาศให้ยุบกรมไปรษณีย์โทรเลข และจัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)” ขึ้นเพื่อทำหน้าที่บริหารทรัพยากรโทรคมนาคมของชาติ และกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมให้เกิดการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรม

หลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลกิจการสื่อสารในประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐, ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ และฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้ “คลื่นความถี่เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ โดยให้มีหน่วยงานในการออกใบอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม”

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้จัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ คือ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีอำนาจในการจัดสรรคลื่นความถี่ที่มีอยู่อย่าง

จำกัดให้กับผู้ประกอบการ และกำกับดูแลผู้ประกอบการด้วยระบบใบอนุญาต มีการออกกฎหมาย และประกาศกำหนดรายละเอียดต่างๆ ในเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาต ซึ่งหากผู้ใดมีการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมโดยไม่ได้รับอนุญาต จะมีความผิดทางอาญา ในขณะเดียวกัน หากผู้รับใบอนุญาตมีการกระทำความผิด หรือฝ่าฝืนกฎหมาย กสทช. ก็สามารถดำเนินการลงโทษทางปกครองต่อผู้ประกอบการที่อยู่ในการอนุญาตได้ โดยการเตือน การปรับ การพักใช้ และการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการหรืออาจกล่าวได้ว่า กสทช. ต้องอาศัยอำนาจของกฎหมายในการดำเนินงานภายใต้ภารกิจของหน่วยงานทั้งสิ้น

ปัญหาสำคัญส่วนใหญ่ในการกำกับดูแลกิจการสื่อสารที่ยึดหลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรมในการดำเนินงาน แต่ต้องพยายามยึดโยงผลประโยชน์ของประชาชน และเอกชนผู้ประกอบการ ให้มีดุลยภาพ โดยให้เท่าทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วย ทำให้ กสทช. ซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแลกิจการสื่อสารสาธารณะที่สำคัญของประเทศไม่สามารถตัดสินใจหรือกระทำการอื่นใดนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายได้ให้ฐานอำนาจไว้ เนื่องจากไม่มีกฎหมาย และมีกฎหมายรองรับไม่เท่าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปทำให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายไปในทิศทางที่แตกต่างกัน เนื่องจากความไม่ชัดเจนของตัวบทกฎหมาย นำมาซึ่งการขาดสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของรัฐ เอกชน และความพึงพอใจสูงสุด (Maximize satisfaction) ของประชาชน

กรณีตัวอย่างที่หนึ่ง ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมในขณะนั้น มีความมุ่งมั่นในการจัดการประมูลคลื่นความถี่ 3G เพื่อนำประเทศไทยออกจากระบบสัมปทานไปสู่ระบบใบอนุญาตและนำพาประเทศไทยก้าวข้ามเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมจากยุค 2G สู่ยุค 3G แต่กลับมีผู้ฟ้องร้องต่อศาลปกครองว่า การจัดสรรคลื่นความถี่ 3G ในครั้งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีการระงับการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่ IMT ย่าน 2.1 GHz โดยภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่า กทช. ยังไม่มีการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการคลื่นความถี่และตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ ดังนั้น การออกประกาศของกทช. ในการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการวิทยุโทรคมนาคม จึงอาจจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่หลักกฎหมายอาจส่งผลให้การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีของประเทศล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็นได้เช่นกัน

กรณีตัวอย่างที่สอง กรณีการคว่ำรวมกิจการโทรคมนาคม ที่ไม่มีตัวบทกฎหมายที่ชัดเจนทำให้เกิดปัญหาการตีความในแง่ต่างๆและทำให้ กสทช. ไม่สามารถตัดสินใจอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้คว่ำรวมหรือพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งได้เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับที่ชัดเจนทั้งนี้หากพิจารณาไม่อนุญาตให้คว่ำรวมเพื่อที่ให้ประชาชนได้มีทางเลือกในการรับบริการเช่นเดิม ก็สามารถถูกผู้ประกอบการที่ต้องการคว่ำรวมฟ้องร้องได้ว่า ตัดสินโดยไม่มีฐานกฎหมายที่ชัดเจนรองรับ แต่หากพิจารณาอนุญาตให้คว่ำรวม ก็ทำให้

ประชาชนผู้บริโภคเสียประโยชน์ และโดยฟ้องร้องเช่นเดียวกัน ว่า ตัดสินโดยไม่มีฐานกฎหมายตามหลักนิติธรรมที่ชัดเจน

กรณีตัวอย่างที่สาม การกำกับดูแลธุรกิจบริการ Over the top หรือ OTT ซึ่งเป็นชื่อย่อการให้บริการธุรกิจที่อยู่บนโครงข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้ประกอบการรายอื่น (Over The Top of the Network)^{๘๘} ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑. ธุรกิจบริการ OTT ประเภทสื่อและเนื้อหารายการที่ขับเคลื่อนด้วย Digital Media Platform (OTT Media) เช่น Netflix, YouTube และ Spotify เป็นต้น

๒. ธุรกิจบริการ OTT ประเภทการติดต่อสื่อสาร (OTT Communication) เช่น Line ,WhatsApp และ WeChat เป็นต้น

โดยปัจจุบัน OTT Media และ OTT Communication ได้เข้ามาแทนที่ Tradition Media Platform อย่างโทรทัศน์หรือวิทยุระบบอนาล็อก^{๘๙}แล้วเนื่องจากผู้ใช้บริการสามารถใช้ได้ทุกที่ ทุกเวลาและสามารถเลือกเนื้อหาได้ตามความต้องการ(Media-on-demand)ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ให้บริการในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแบบดั้งเดิมที่สูญเสียรายได้ และลูกค้าให้กับธุรกิจบริการ OTT ทั้งๆที่ผู้ประกอบการแบบดั้งเดิมมีต้นทุนและภาระในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Regulatory Cost) ที่มากกว่าแต่กลับมีผู้ใช้บริการน้อยกว่าซึ่งเมื่อพิจารณาจากกฎหมายไทยแล้ว จะเห็นได้ว่าการกำกับดูแลการให้บริการ OTT ยังมีความไม่ชัดเจน ทำให้ กสทช. เอง ไม่สามารถกำกับดูแล OTT ได้ อีกทั้งการกำกับดูแลธุรกิจบริการ OTT ในหลายประเทศก็ยังมีข้อแตกต่างกันออกไป เนื่องจากปัญหาที่เกิดในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ^{๙๐} ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการศึกษา วิเคราะห์ ผลกระทบต่างๆให้รอบด้าน พร้อมทั้งกำหนดนโยบายและกฎหมายในการกำกับดูแล OTT ให้ชัดเจนในอนาคตต่อไป

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าการกำกับดูแลการสื่อสารนอกจากจะต้องอยู่บนฐานของหลักนิติธรรมหรือมีกฎหมายรองรับแล้ว การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ต้องอยู่ในฐานะที่สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมด้วย จากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

^{๘๘}ปิยาพัชร วงษ์ประสิทธิ์ มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบริการโอทีที (OTT) [Online], Available:https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5801033316_8721_8213.pdf [สิงหาคม ๒๕๖๑] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

^{๘๙} ETDA , ส่องนโยบายและกฎหมายแพลตฟอร์ม OTT รอบโลก [Online], Available:<https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Regulations-for-OTT.aspx> [ตุลาคม ๒๕๖๔] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

^{๙๐}โชคชัย เนตรงามสว่าง , ผลกระทบของธุรกิจบริการเนื้อหาผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (OTT) ต่อกิจการโทรคมนาคม และแนวทางการกำกับดูแล[Online], Available:<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/botbundit/article/view/261527> [มีนาคม ๒๕๖๖] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

บรมนาถพิตร^{๑๑} (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙) เนื่องในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สอบไล่ได้วิชาความรู้ชั้นเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ ๓๓ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร (๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๔) ที่รับสั่งว่า “กฎหมายนั้นไม่ใช่ตัวความยุติธรรม เป็นแต่เครื่องมือในการเอื้ออำนวยให้เกิดความยุติธรรมเท่านั้น การใช้กฎหมายจึงต้องมุ่งใช้เพื่อรักษาความยุติธรรม ไม่ใช่เพื่อรักษาตัวบทของกฎหมายเอง และการรักษาความยุติธรรมในแผ่นดิน ก็มีได้มีวงแคบอยู่เพียงแค่ขอบเขตของกฎหมาย หากต้องขยายออกไปให้ถึงศีลธรรม จรรยาตลอดจนเหตุและผลตามความเป็นจริงด้วย” นอกจากนี้ พระราชดำรัสในหลายวาระ^{๑๒} ยังชี้ให้เห็นว่ากฎหมายควรได้รับการทบทวนปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับยุคสมัยและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ดังนั้น “ความชอบด้วยกฎหมาย” และ “ความชอบธรรม” จึงไม่เหมือนและไม่เท่ากัน^{๑๓} เพราะกฎหมายอาจจะไม่ใช่ต้นเหตุของความยุติธรรม แต่ความยุติธรรมต่างหากที่เป็นบ่อเกิดแห่งกฎหมาย เพราะบางครั้งมีกฎหมายอยู่แล้ว แต่ไม่มีการปรับปรุง หรืออาจจะปรับปรุงเพื่อแค่ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทำงานสะดวกขึ้น ซึ่งไม่ใช่การสร้างความเป็นธรรม ทั้งนี้โลกสมัยใหม่เปลี่ยนแปลงเร็วมากคงไม่สามารถดำเนินงานด้วยกฎหมายอย่างเดียวได้ เพราะกฎหมายตามเทคโนโลยีไม่ทันและล้าสมัย เช่นสื่อออนไลน์^{๑๔} ที่ทำให้เกิดเสรีภาพในการสื่อสาร ประชาชนทุกคนสามารถเป็นผู้สื่อสาร และสร้างสรรค์สื่อได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาต อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ผู้ผลิตสื่อต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎหมายแพ่ง และ กฎหมายอาญา ที่เกี่ยวกับการหมิ่นประมาท หรือกล่าวข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงของบุคคลอื่น

ข้อเสนอแนะ

๑. โลกสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะเทคโนโลยี ประเทศไทยก็เช่นกันการกำกับดูแลที่ยึดผลประโยชน์ของประชาชน ผู้ประกอบการ และรัฐ เป็นที่ตั้งคงไม่สามารถดำเนินงานด้วยกฎหมาย

^{๑๑} กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, พระบรมราชาบาทและพระราชดำริของในหลวง ร ๙, [Online], Available: <https://www.dmcr.go.th/detailAll/14495/pc/2329> [ตุลาคม ๒๕๒๔] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

^{๑๒} ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, หลักนิติธรรมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ศึกษาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ , [Online], Available: <https://thaipublica.org/2017/08/tij-public-forum3-2/> [กรกฎาคม ๒๕๖๐] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

^{๑๓} นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ที่, หลักนิติธรรมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ศึกษาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ , [Online], Available: <https://thaipublica.org/2017/08/tij-public-forum3-2/> [กรกฎาคม ๒๕๖๐] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

^{๑๔} กสทช.Pro check, การกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในยุคภูมิทัศน์ใหม่สื่อสารมวลชน, [Online] Available: <https://procheck.nbtc.go.th/articles/detail/10> [พฤศจิกายน ๒๕๖๒] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ต้องมีการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยไม่จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป

๒. กสทช. นอกจากจะเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แล้วควรเป็นผู้ส่งเสริม (Promoter) โดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง มีหลักนิติธรรมในการบริหารจัดการ มีการปรับปรุงบริการรูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยี และแสวงหาแนวทาง กติกา ให้ผู้ประกอบการยอมรับและปฏิบัติตาม เพื่อลดความขัดแย้งที่เป็นอุปสรรคต่อการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งลดปัญหากฎหมายเพื่อ (Regulatory Inflation)^{๑๕} ซึ่งเป็นปัญหาในการกำกับดูแล และเพิ่มต้นทุนที่เป็นภาระในการปฏิบัติตามกฎหมาย(Regulatory Cost) ของภาคเอกชนช่วยคุ้มครองกระบวนการแข่งขันในตลาดการค้าเสรีของประเทศ ให้เสรีและเป็นธรรม (Free and Fair Competition) และก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเช่น กรณีการกำกับดูแลการให้บริการ OTT ในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้มีอำนาจต่อรองกับผู้ให้บริการ OTT ข้ามชาติ ซึ่งเป็นบริษัทระดับโลก ขนาดใหญ่และไม่อาจปิดกั้นความต้องการการใช้บริการ OTT ของประชาชน ทำให้ กสทช. ควรเปลี่ยนบทบาทของตนเองที่เน้นการกำกับดูแล ไปสู่การเป็นผู้ส่งเสริม โดยสร้างความร่วมมือกับผู้ให้บริการ OTT (Co-regulate) ในการกำกับดูแลเนื้อหารายการที่เผยแพร่ในประเทศไทย พร้อมไปกับการลดภาระต้นทุนและลดเงื่อนไขการกำกับดูแลที่เป็นข้อจำกัดของผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ที่อยู่ภายใต้การกำกับของ กสทช. เพื่อความเป็นธรรมในการแข่งขันกับบริการ OTT ในท้ายสุด กสทช. ควรจะเสริมศักยภาพในการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)^{๑๖} เพื่อให้ประชาชนมีศักยภาพในการคิด วิเคราะห์ เพื่อรองรับเนื้อหารายการที่ไม่เหมาะสมที่เข้ามาจากทั่วโลก ซึ่งจะเป็นการคุ้มกันให้กับประชาชนในระยะยาว

๓. นำ Regulation 4.0^{๑๗} ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดของ Global Symposium for Regulators 2013 มาปรับใช้ เกี่ยวกับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของหน่วยงานกำกับดูแลในสภาพแวดล้อมแบบดิจิทัลซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติที่ส่งเสริมการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันของผู้เล่นในตลาดโดยไม่เพิ่มภาระให้กับผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ Service Provider อีกทั้งต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมที่นำโดยการทำเนิดของแอปพลิเคชันใหม่และโซเชียลมีเดีย การทบทวนนโยบาย ICT และกรอบการกำกับดูแลที่มีอยู่เพื่อปรับให้

^{๑๕} ทวีศ ศรีเกต , การทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย [Online],Available:

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1736[พฤศจิกายน ๒๕๕๙](สารสนเทศจาก World Wide Web)

^{๑๖} พสุ ศรีหิรัญ , แนวทางการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์และบริการ OTT,[Online],Available: <https://www.isra.or.th/news-and-trainee/item/753-aticle.html>[เมษายน ๒๕๖๒](สารสนเทศจาก World Wide Web)

^{๑๗} International Telecommunication Union ,GSR-13 :Evolving Role of both Regulation and the Regulators in a Digital Environment ,[Online],Available:<https://gen5.digital/best-practices/gsr-13-evolving-roles-of-both-regulation-and-the-regulators-in-a-digital-environment/>[มิถุนายน ๒๕๖๗](สารสนเทศจาก World Wide Web)

เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องอาศัยการประสานงานกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายราย หน่วยงานกำกับดูแลมีบทบาทสำคัญในการรับรองว่าการพัฒนาภาค ICT จะเป็นไปอย่างราบรื่น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนของประชาชน

นอกจากนี้ หน่วยงานกำกับดูแลจำเป็นต้องตรวจสอบคลื่นความถี่ ให้แน่ใจว่าคลื่นความถี่ที่มีอยู่ สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยมีวิธีการจัดการการ ครอบครองสัญญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพและหากมีความถี่ไม่เพียงพอ ก็พิจารณาการประมูลหรือจัดสรร และ อนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ได้อย่างยืดหยุ่นต่อไป

๔. ผู้ทำหน้าที่กำกับดูแลตามที่กฎหมายบัญญัติในที่นี้ คือ กรรมการ กสทช. เองต้องเป็นผู้ที่มีความรู้คู่ “คุณธรรม” ในการที่จะทำหน้าที่ ซึ่งหากไม่มี “ความรู้” ทางด้านเทคโนโลยีที่จะมากำกับดูแลแล้ว ย่อมไม่ สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาไปข้างหน้า รวมทั้งหากไม่มี “คุณธรรม” ในการ ที่จะนำหลักธรรมมาใช้ในการกำกับดูแลตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือใช้อำนาจโดยมิชอบตามที่กฎหมายตามไม่ ทันหรือไม่ได้บัญญัติแล้ว จะยิ่งส่งผลเสียต่อประเทศชาติและประชาชนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑. Plato, The Law (Trans. T.J. Saunders, Penquin Classics, 1975) อ้างใน ดร.ดิศธรวิชัยโรทัย, หลักนิติธรรม ในนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดีสำนักพระราชวัง [Online], Available: https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=8773[มิถุนายน ๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๒. James Harrington, The Common Wealth of Oceanaอ้างในนายอติเทพ อูยยะพัฒน์, หลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online], Available: https://occ_th.constitutionalcourt.or.th/article_detail/หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [มิถุนายน, ๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๓. Albert Venn Dicey, Introduction to the Study of the Law of Constitution, 1885, London: Macmillan, 1959, p.187-203.
๔. บรรพชาญ จงเจริญประเสริฐ, ความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิติธรรมและนิติรัฐ [Online], Available: <https://safe.menlosecurity.com/doc/docview/viewer/docNAFBD5F140A0562ca6c0c11267cdc0a1c522ddd8afa8b3a94607500b7345e41fdfb07323c1bd2> [มิถุนายน ๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๕. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. (๒๕๕๖). พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
๖. ประสพโชค อยู่สำราญ,หลักนิติธรรมกับวัฒนธรรมองค์กร [Online], Available: <https://safe.menlosecurity.com/doc/docview/viewer/docNAFBD5F140A050f4f6c24fb7571176afdcc95957cfaba7482ff46aa5f341dcf89b7274f5caa10> [มิถุนายน ๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๗. www.dmc.tv/วันสื่อสารแห่งชาติ [Online], Available: https://www.dmc.tv/pages/top_of_week/วันสื่อสารแห่งชาติ.html [มิถุนายน ๒๕๖๗] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๘. ปิยาพัชร วงษ์ประสิทธิ์มีมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบริการโอทีที (OTT) [Online], Available: https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5801033316_8721_8213.pdf[สิงหาคม ๒๕๖๑] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๙. ETDA,ส่งนโยบายและกฎหมายแพลตฟอร์ม OTT รอบโลก [Online], Available: <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Regulations-for-OTT.aspx> [ตุลาคม ๒๕๖๔] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๑๐. โชคชัย เนตรงามสว่าง , ผลกระทบของธุรกิจบริการเนื้อหาผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (OTT) ต่อกิจการโทรคมนาคม และแนวทางการกำกับดูแล [Online], Available: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/botbundit/article/view/261527> [มีนาคม๒๕๖๖] (สารสนเทศจาก World Wide Web)

- ๑๑.กรมทรัพย์สินทางทะเลและชายฝั่ง,พระบรมราชโฆษาทและพระราชดำริของในหลวง ร ๙, [Online], Available: <https://www.dmcr.go.th/detailAll/14495/pc/2329>[ตุลาคม ๒๕๒๔] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
- ๑๒.ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, หลักนิติธรรมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ศึกษาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ , [Online],Available: <https://thaipublica.org/2017/08/tij-public-forum3-2/> [กรกฎาคม ๒๕๖๐] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๑๓. นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ ที่,หลักนิติธรรมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ศึกษาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ , [Online],Available: <https://thaipublica.org/2017/08/tij-public-forum3-2/>[กรกฎาคม ๒๕๖๐] (สารสนเทศจาก World Wide Web)
๑๔. กสทช.Pro check,การกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในยุคภูมิทัศน์ใหม่ สื่อสารมวลชน, [Online]Available: <https://procheck.nbtc.go.th/articles/detail/10>[พฤศจิกายน ๒๕๖๒](สารสนเทศจาก World Wide Web)
- ๑๕.ทวิศ ศรีเกตุ , การทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย [Online],Available: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1736[พฤศจิกายน ๒๕๕๙](สารสนเทศจาก World Wide Web)
- ๑๖.พสุ ศรีหิรัญ , แนวทางกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์และบริการ OTT,[Online],Available: <https://www.isra.or.th/news-and-trainee/item/753-aticle.html>[เมษายน ๒๕๖๒](สารสนเทศจาก World Wide Web)
- ๑๗.International Telecommunication Union, GSR-13: Evolving Role of both Regulation and the Regulators in a Digital Environment,[Online],Available:<https://gen5.digital/best-practices/gsr-13-evolving-roles-of-both-regulation-and-the-regulators-in-a-digital-environment/>[มิถุนายน ๒๕๖๗](สารสนเทศจาก World Wide Web)